

וכונת הפסוק לייך הנסכים, וכגון שנתערב יין של ערלה ביין של היתר. שאף שההיתר מרובה מן האיסור, אין האיסור בטל ברוב עד שיהיה ביין ההיתר פי מאתיים מייך הערלה.

וכל זמן שלא בטל במאיתים, אין מביאין ממנו לנסכים.

והכי קאמר: הביאו יין זה לנסכים, רק אם לאחר שיפרישו מן היין את כמות יין הערלה, עדיין ישתיר יין בבור בשיעור מאתיים חלקים של היתר כנגדו.

מכאן לערלה, שהיא בטלה רק ברוב של מאתיים חלקי היתר כנגדה.

"ממשקה ישראל" — אין מביאין למזבח אלא מן הדבר המותר לישראל באכילה.

מכאן אמרו, אין מביאין נסכין מן הטבל. לפי שהוא אסור באכילה לישראל.

יכול לא יביא למזבח בשבת ויום טוב מן המוקצה?

אמרת: מזה איסור טבל מיוחד בכך שאיסור גופו גרם לו להאסר [שסיבת איסורו היא בגופו, ולא מחמת גורם חיצוני כלשהו] — אף כל דבר שאיסור גופו גרם לו, אינו קרב למזבח.

יצא איסור מוקצה, שאין איסור גופו גרם לו להאסר, אלא שאיסור דבר אחר גרם לו להאסר, דהיינו איסור שבת.

ואסיק אביי לקושייתו: **ואי אמרת שאיסור מוקצה איסור דאורייתא הוא — אמאי קרב**

קרבן התמיד — מהו דינו? האם כשר הוא להקרבה, או לא?

ואת [רבה] אמרת לך עלה: כשר הוא, היות דכתיב גבי קרבן התמיד:

"שה אחת מן הצאן מן המאיתים ממשקה ישראל, למנחה לעולה ולשלמים, לכפר עליהם, נאם ה' אלהים".

ודרשינן מהפסוק הזה:

"שה" — ולא בכור בהמה טהורה. שאין הבכור קרב אלא בתורת בכור, ולא לשם קרבן אחר. ד"שה" משמע, דבר הראוי להיות בין זכר ובין נקבה. ובכור אינו אלא זכר.

"אחת" — ולא מעשר בהמה. ואילו קרבן מעשר בהמה אינו ראוי שיקדישנו לקרבן אחר.

וכך היא משמעות הפסוק: אחת" בהמה שהיא באה לבדה כשלעצמה, היא הראויה להיות קרבן תמיד, להוציא קרבן מעשר, שאינו בא מחמתו כשלעצמו, אלא הוא בא בא מכלל עשרה בהמות.

"מן הצאן" — ולא כל הצאן. למעוטי "פלגס". שכל מין הצאן עד גיל שנה הוא קרוי "כבש". ו"איל" הוא בן שנתים. ולאחר שעבר חודש שלם משנתו השניה, כבר הוא קרוי "איל". שחודש אחד בשנה חשוב כשנה. והפלגס הוא עדיין בתוך החודש הי"ג. ויצא מכלל כבש, ועדיין לא בא לכלל איל. ולא הכשירה תורה לקרבן אלא כבש או איל.

מ-א **"מן המאיתים" — ממותר שתי מאות יין שנשתיירו בכור.**

ואזהרה לשורף עצי הקדש היא מהכא: דכתיב "ואשיריהם תשרפון באש, לא תעשון כן לה' אלהיכם", שאסור לאבד עצים המוקדשים לה' אלהיכם.

אמר רמי בר חמא: הא פלוגתא דרב חסדא ורבה בענין "הואיל" — מחלוקת דרבי אליעזר ורבי יהושע היא.

דרבי אליעזר, שאמר בהפרשת חלה טמאה ביום טוב "לא תקרא לה שם עד שתאפה", סבר: כל זמן שעדיין לא הפריש חלה מהעיסה, מותר לאפות את כולה לחמים לחמים.

ואף שבהכרח לא יאכלו את כל הלחמים שיאפה ממנה, שהרי אחד מהם יופרש לחלה ויאסר באכילה. ולכאורה נמצא שהוא טורח ביום טוב באותו הלחם שיופרש לחלה שלא לצורך אוכל נפש.

מכל מקום מותר לאפות את כל הלחמים. משום דאמרינן: הואיל ואם הוא רוצה, הוא לא יפריש לחם אחד שלם לחלה, אלא יבצע מעט מכל לחם ולחם, ויפרישו לחלה.

הילכך, נחשב כל לחם בפני עצמו ראוי לאכילה, ומותר לאפותו.

ורבי יהושע סבר, לא אמרינן "הואיל". וכיון שבסופו של דבר הוא עתיד להפריש לחם אחד שלם לחלה, והוא לא יהיה ראוי לאכילה, נמצא שחלק מאפיתו היא שלא לצורך אוכל נפש, ולכן אסור לו לאפות כלום.

אמר רב פפא: לא בהכרח בהכי פליגי.

למזבח? מה לי אם איסור גופו הוא, ומה לי אם איסור מחמת דבר אחר הוא? והרי בכל ענין הוא אינו מן המותר לישאל.

ועוד אקשיה:

הא את [רבה] הוא דאמרת, יש חילוק מלאכות לשבת, שאם עשה בשבת כמה מלאכות בהעלם אחד, חייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה בפני עצמה, על אף שכולן נכללו באזהרה אחת. וילפינן כן מקראי.

אבל אין חילוק מלאכות ליום טוב, שאם עשה ביום טוב כמה מלאכות במזיד, אינו לוקה אלא אחת. שהרי לא עבר אלא על לאו אחד של "לא תעשו כל מלאכה".

אם כן, איך קתני שהמבשל ביום טוב חייב שניים, גם משום בישול וגם משום מוקצה? והרי אם עשה שתי מלאכות יחד, אינו לוקה אלא מלקות אחת.

אמר ליה רבה: אלא אפיק איסור הבערה ביום טוב, ועייל תחתיו איסור השתמשות בעצי אשירה. שמבשל בעצי אשירה [עץ שעבדוהו לשם עבודה זרה], האסורים בהנאה.

ואזהרה להנאת עבודה זרה היא מהכא: דכתיב "ולא ידבק בידך מאומה מן החרב".

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאבוי: אם במבעיר עצי אשירה איירי — נלקי נמי משום "ולא תביא תועבה אל ביתך", ואמאי לוקה חמש בלבד? והלא עבר על ששה לאוין.

אלא, אפיק איסור הבערה ביום טוב, ועייל איסור הבערת עצי הקדש.

אימא הכי נמי דאמרין "הואיל ואי מיקלעי לה אורחים חזי ליה". שהרי דבר שכיח הוא שיזדמנו לו אורחין.

אמר רבנן למימרא דרמי בר חמא [שתלה מחלוקת רבי יהושע ורבי אליעזר במחלוקת רבה ורב חסדא], **קמיה דרבי ירמיה ורבי זירא**.

רבי ירמיה קיבלה, והסכים דפליגי רבי יהושע ורבי אליעזר בפלוגתא דרבה ורב חסדא ב"הואיל".

ורבי זירא לא קיבלה, וסבר דלאו בהכי פליגי.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: דבר זה הוא מילתא דקשיא לן ואתיא, התקשינו וחזרנו והתקשינו בדבר זה כבר כמה שני [שנים] — **במאי פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע?**

השתא, דאמר רבנן משמיה דגברא רבה כרמי בר חמא דפליגי ב"הואיל", וכי לא ניקבלה מיניה שאכן בהכי פליגי?!

אמר ליה רבי זירא: וכי היכי אקבלה?

דהא **תנינא**: **אמר ליה רבי יהושע לרבי אליעזר**: לדבריך, שתאפה כל העיסה קודם הפרשת החלה, **הרי הוא עובר בכך משום "לא תעשה כל מלאכה"**!

לפי שאחד מהם ודאי יפרש לבסוף לחלה, ולא יהא ראויה לאכילה. נמצא שאפה דבר שאין בו משום "אוכל נפש".

ושתיק ליה רבי אליעזר, ולא השיבו דבר.

כי **דלמא** לדברי הכל, בעלמא לא אמרין "הואיל".

עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם דאמרין "הואיל", אלא משום דבעידנא דקא עיילי את העיסה לתנורא, כל חדא וחדא חזיא ליה לדיריה. ואף אם לבסוף יפריש לחם אחד שלם לחלה, עתה יש לדון על כל אחד ואחד בפני עצמו, שהוא יהיה ראוי לאכילה. שלא אותו הוא יפריש לחלה, אלא את חבירו.

אבל הכא, באופה מיום טוב לשבת לאחר שכבר גמר סעודתו, דרק לאורחין הוא דחזי פת זו, אבל לדיריה לא חזי, שהרי הוא ודאי לא יזדקק לאוכלה, ועתה בשעה שאופה אין לו אורחים מזומנים לאוכלה — **אימא הכי נמי דלא אמרין "הואיל"** ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה".

וכן **אמר רב שישא בריה דרב אידי**: לא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע בפלוגתא דרב חסדא ורבה. ומטעם אחר אמר כן:

דלמא לא זו היא מחלוקתן. אלא לכולי עלמא, אמרין "הואיל ומקלעי אורחים חזי ליה".

עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דלא אמרין "הואיל", ואסר לאפות את כל העיסה, אלא משום דאיכא לחם חדא, שסופו להיות מופרש לחלה. וכיון שהוא טמא, לא חזיא לא לדיריה ולא לאורחין. ואין אומרים שמא יבצע מעט מכל אחד ואחד ויפריש, לפי שאין דרך לעשות כן, אלא להפריש לחם אחד שלם לחלה.

אבל הכא, באופה מיום טוב לשבת, דחזי מיחת אפיתו לאורחין לכשיזדמנו לו —

ומלבד זאת פליגי, אם עוברים על חלת החמץ ב"בל יראה", או לא.

לרבי אליעזר עוברין עליה משום ש"טובת הנאה ממון". ולרבי יהושע אין עוברים עליה, משום ש"טובת הנאה אין ממון", כמבואר בריש סוגיין.

תניא: רבי אומר: הלכה כרבי אליעזר, ולא תקרא לה שם עד שתאפה.

ורבי יצחק אומר: הלכה כבן בתירא, ותטיל את החלה לצונן עד הערב, כדי שלא תחמיץ.

קיימא לן שאסור בפסח ללוש בפעם אחת עיסה גדולה, לפי שאי אפשר לשומרה מחימוץ.

ועד כמה הוא שיעור העיסה שאפשר לשומרה מחימוץ, ומותר לעשותה?

רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: בקמח חיטין עד שני קבין. ובקמח שעורין עד שלשת קבין. שקמח החיטין ממהר להחמיץ יותר מן קמח השעורין, ויותר קשה לשומרם מחימוץ.

רבי נתן אומר משום רבי אליעזר: חילוף הדברים: בשעורין שני קבים, ובחיטין שלשה קבין. לפי שהשעורים ממהרים להחמיץ.

ומקשינן: והתניא: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מותר לשים קמח חיטין עד שלשת קבין בפעם אחת. ובשעורין, ארבעה קבין!

וזה סותר למאי דקאמר בבבביתא לעיל "בחיטין שני קבין, בשעורין שלשה קבין".

ואי איתא דטעמא דרבי אליעזר הוא משום הואיל, לימא ליה: טעמא דרבי, משום הואיל ואי בצע מכל חדא וחדא, נמצא דכל אחד מהם ראוי לאכילה.

אמר ליה רבי ירמיה: וליטעמוך, אכתי תיקשה הא דתנינא בבבביתא:

אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע: לדבריך — שאתה אומר שיניח החלה בלא לאפותה עד הערב — הרי הוא עובר עליה משום "בל יראה" ו"בל ימצא"!

ושתיק ליה רבי יהושע.

והרי היה לו לרבי יהושע להשיבו, "לא זה הוא חמץ שמוזהרין עליו". ובכל זאת לא השיבו.

אם כן, הכי נמי לא קשיא אמאי דלא אהדר ליה רבי אליעזר לרבי יהושע, דטעמיה משום "הואיל".

ותמהינן: הא מהתם ליכא ראייה. שהרי לא שתק ליה רבי יהושע, אלא קמהדר ליה רבי יהושע במתניתין כן.

דתנן: לא זהו חמץ שמוזהרין עליו משום "בל יראה" ו"בל ימצא".

ומשנינן: אלא הכי קאמר רבי ירמיה לרבי זירא:

כמו דשתיק ליה רבי יהושע בבבביתא, ואהדר ליה במתניתין, הכי נמי אימור, שתיק ליה רבי אליעזר במתניתין, ואהדר ליה במבבביתא אחריתי, דטעמו משום "הואיל".

ומשנינן: לא קשיא.

הא דקתני "שלשה בחיטין וארבעה בשעורין", איירי בתבואה **הסיכתא** [שבלים דקות וגרועות].

הא דקתני "בחיטין שנים ובשעורין שלשה", איירי בתבואה **מעלייתא** [משובחת]. שהקמח היוצא משני קבין חיטין יפים, שקול כנגד היוצא משלשה קבין חיטין גרועים.

אמר רב פפא: שמע מינה, גריעין חיטין הסיכתא מחיטי מעלייתא, טפי מדגריעין שערי הסיכתא משערי מעלייתא! הפער בין חיטין גרועין ליפין, גדול מהפער שבין שעורים גרועין ליפין.

דאילו התם בחיטין, ההפרש ביניהם הוא תילתא. שהקמח היוצא מהחיטים הגרועין קטן בשליש מהכמות היוצאת מהחיטים הגרועין.

ואילו הכא בשעורים, ההפרש הוא רק בריבעא. שהקמח היוצא מהשעורים הגרועין קטן רק ברביע מהכמות היוצאת מהשעורים הגרועין.

ונפקא מינה, לענין מקח וממכר.

אמר רב: קבא של מלוגנאה [שם מקום] הוא שיעור העיסה המותרת בלישה לפיסחא! אבל ביותר מכך, אי אפשר לשומרה מחימוץ.

וכן הוא שיעור העיסה לחיוב חלה.

גרס לה] — חייבין בחלה. דהיינו, חמשה לוגין של ציפורי. שהלוג הוא רביע הקב.

שיעור העיסה החייבת בחלה הוא כשיעור העיסה שהיתה לבני ישראל במדבר. וכדברי הכתוב "ראשית עריסותיכם".

עיסת המדבר היא שיעור המן שירד לכל אחד מדי יום, והוא עומר לגולגולת.

העומר, עשירית האיפה הוא.

באיפה יש שלש סאין.

בסאה יש ששה קבין.

בקב יש ארבעה לוגים.

בלוג יש ששה ביצים.

נמצא שיש באיפה שמונה עשר קבים, שהם שבעים ושניים לוגים.

וכיון שהעומר הוא עשירית האיפה, יש לנו לחלק את שבעים ושנים הלוגים לעשר, שהם: שבעה לוגין, ועוד ביצה וחומש.

וכך הוא החשבון: עשירית משבעים לוגים הם שבעה לוגין.

נשאר לנו שני לוגין, שהם שתיים עשרה ביצים, לפי שהלוג הוא שש ביצים.

ועשירית משתיים עשרה ביצים, היא ביצה וחומש [12: 10=1.2].

נמצא דיש בעשירית האיפה שבעה לוגין, ועוד ביצה וחומש.